POLITICI MET EEN SIGARET IN HUN OOR

DROGREDENEN EN ONEERLIJKE DISCUSSIEMETHODEN IN DE CONTEXT VAN KLIMAAT EN CORONA

Harrie de Swart
Emeritus-hoogleraar Logica en Taalanalyse

clintel.nl

Prof.dr. Harrie de Swart (1944) was hoogleraar in de filosofie van de wiskunde aan de Universiteit van Tilburg. Hij is gespecialiseerd in grondslagen van de wiskunde, logica en taalanalyse. Dit essay weerspiegelt de persoonlijke opvattingen van De Swart en geeft niet noodzakelijk de mening van Clintel weer.

De auteur is zeer erkentelijk aan Jan van Friesland en Peter Baeten voor een groot aantal waardevolle suggesties bij een eerdere versie van dit artikel.

Colofon
© April 2023 Clintel

Tekst: Prof. dr. Harrie de Swart
Eindredactie: Peter Baeten/Gerard Snijders
Vormgeving: Maarten Bosch
Fotografie: Shutterstock

De stichting Climate Intelligence (Clintel) is in maart 2019 opgericht door emeritus-hoogleraar Geofysica Guus Berkhout en wetenschapsjournalist Marcel Crok. Clintel wil een fundamentele discussie aangaan met toonaangevende wetenschappelijke organisaties over energie en klimaat. Sinds 2019 is Clintel snel uitgegroeid tot een wereldwijde organisatie. Een belangrijk internationaal initiatief van Clintel is de World Climate Declaration, die inmiddels is getekend door ruim 1500 wetenschappers en experts, met als centrale boodschap: er is geen klimaatcrisis. Zie ook: www.clintel.org en www.clintel.nl

Clintel mengt zich als onafhankelijke derde partij in de algemeen belang rechtszaak tussen Milieudefensie en Shell. Iedereen kan zich kosteloos bij deze zaak aansluiten via klimaatzaakvandeeeuw.nl.

Clintel ontvangt geen subsidie van de overheid en ook geen bedragen van de Postcode Loterij. Wij kunnen ons werk alleen doen dankzij donaties van particulieren en MKB-bedrijven. Heb je waardering voor dit essay of voor het werk van Clintel in het algemeen, overweeg dan Vriend van Clintel te worden of een donatie over te maken.

Inleiding

Vaak worden we als burger geconfronteerd met redeneringen en beweringen door politici en beleidsmakers. Niet zelden voel je aan je theewater: klopt dat wel? In dit artikel classificeren we een aantal drogredenen en oneerlijke discussiemethoden en illustreren deze met voorbeelden uit klimaat- en coronadiscussies.

Niet alle drogredenen en oneerlijke discussiemethoden zullen de revue passeren; voor meer informatie zie Van Hoesel [3], Van Eemeren & Grotendorst [2] en De Swart [6].

Zelfs als een man het gelijk aan zijn zijde heeft, moet hij weten wat de trucs zijn om hem onderuit te halen, om de tegenstanders met hun eigen wapens te kunnen verslaan, stelt de Duitse filosoof Schopenhauer [5] medio negentiende eeuw. En honderd jaar later constateert de psycholoog Van Hoesel [3]: *'Veel vergaderingen worden procedureel gezien perfect geleid, maar de kwaliteit van de discussie is vaak onder de maat* [beluister bijvoorbeeld de discussies in het parlement]. *De oorzaak hiervan moet gezocht worden in de zwakheid van de menselijke natuur, waaronder: eerzucht, ambities, emoties, vooroordelen en vooral luiheid van denken. Een spreker is vaak te trots om zijn ongelijk toe te geven, hij kan vooroordelen hebben die hij niet op wil geven of hij kan te lui zijn om een vraagstuk zorgvuldig te bestuderen en het daarom oversimplificeren'.*
Het doel van een eerlijke discussie is niet om gelijk te krijgen of de ander te overtroeven, maar om de waarheid te ontdekken of om tot overeenstemming te komen. Echter, zoals Schopenhauer al vaststelde: *'Het belang van waarheidsvinding moet vaak voorrang geven aan het belang van ijdelheid. Als mensen 100 procent eervol zouden zijn, dan zouden ze in ieder debat geen ander doel hebben dan de waarheid te ontdekken, of die nu correspondeert met het standpunt van de tegenstander of van henzelf. Maar onze aangeboren ijdelheid staat niet toe te erkennen dat een ingenomen standpunt verkeerd was en dat van onze tegenstander juist. In de praktijk moet, omwille van de ijdelheid, wat waar is vaak onwaar lijken en wat onwaar is, moet vaak waar lijken. De oplossing zou zijn steeds de moeite te nemen om zich een juist oordeel te vormen. Echter, daarvoor zou een mens eerst moeten denken voordat hij spreekt. Maar bij de meeste mensen gaat aangeboren ijdelheid gepaard met spraakzaamheid en aangeboren oneerlijkheid'.*

Drogredenen typisch voor politici

Redeneringen die niet kloppen worden vaak bij uitstek door politici gebruikt. Het zijn vaak grote woorden zonder goede onderbouwing. Als mensen het voor zoete koek slikken, is dat mooi meegenomen. De politicus roept:

> We hebben een probleem.
> We moeten iets doen.
> Dit [CO_2 in de grond, afstand houden, mondkapje, sigaret in oor] is iets.
> Dus: dit moeten we doen.

Vervolgens beweert men dat de maatregelen geholpen hebben. Echter, als een politicus met zo'n sigaret in zijn oor, wordt aangesproken waarom hij dit doet en hij antwoordt dat dit is om de krokodillen weg te houden, dan zal men reageren met 'maar man, er zijn hier toch geen krokodillen'. Waarop de politicus in kwestie kan antwoorden met: zie je wel dat het werkt!
Een logische wet waar politici graag gebruik van maken is *ex falso sequitur quod libet*, d.w.z. als een uitspraak *A* onwaar is, dan volgt uit *A* elke willekeurige bewering *B*, dus wat je maar wilt. De middeleeuwse logicus Ockham gaf als voorbeeld: als een paard een koe is (*A*), dan is een mens een ezel (*B*). En van de filosoof Russell (± 1900) is het volgende voorbeeld: als 1 = 2 (*A*), dan ben ik de Paus van Rome (*B*).
Zowel in de klimaat- als in de coronadiscussie wordt bovenstaande logische wet graag gehanteerd door uit te gaan van onware veronderstellingen, waaruit men dan willekeurige conclusies kan trekken. Bijvoorbeeld, neem voor *A*: corona is een ziekte van categorie A (d.w.z. heeft een hoge IFR, zoals bij ebola, de pest, etc.), wat evident onwaar is als je de cijfers bekijkt. Of neem voor *A*: er is een urgent klimaatprobleem, eveneens evident onwaar, zoals blijkt uit empirische waarnemingen, zie bijvoorbeeld de World Climate Declaration van Clintel.

Een spreker is vaak te trots om zijn ongelijk toe te geven

Deze onwaarheden en hun gevolgtrekkingen functioneren vaak in een politiek-ideologische context en zijn niet zelden krachtiger dan waarheden. Het door Sigrid Kaag in de verkiezingstijd gepropageerde *Do or die*, wordt door niemand van D66, als partij van de redelijkheid, als pertinente onzin afgedaan. Terwijl het aantal klimaatslachtoffers in de tijd gemeten spectaculair is gedaald.

Misleidende waarheden

Stel: een man staat met zijn auto zonder benzine en vraagt mij naar een benzinepomp. Waarop ik antwoord: hier om de hoek is een benzinepomp [wat inderdaad het geval is]. Maar ik zeg er niet bij dat de pomp gesloten is. In zo'n geval heb ik de waarheid gesproken, maar tegelijkertijd heb ik de man in kwestie toch misleid, omdat ik voor hem relevante informatie heb achtergehouden! Ik heb weliswaar de waarheid gesproken, maar door de man geen optimale informatie te geven heb ik hem toch op het verkeerde been gezet en zelfs bedrogen.
Laatst las ik in een landelijk dagblad dat het aandeel zonne-energie volgens het CBS het afgelopen jaar verdubbeld was. Hoewel vermoedelijk feitelijk correct, is deze mededeling toch misleidend omdat zij een enorme toename suggereert. Maar wederom wordt relevante informatie achtergehouden: men zegt er niet bij dat het afgelopen jaar het aandeel zonne-energie slechts om en nabij de 1 procent was.
Het boek van Patrick Moore [4], *Onzichtbare Neprampen en Verzonnen Onheil*, staat vol met voorbeelden van dit soort misleidende waarheden in de context van de klimaatdiscussie. Ik pik er hier eentje uit, maar ze zijn allemaal even interessant. In hoofdstuk 1 citeert Moore een krantenkop:

> *'Afrika's oudste baobab-bomen sterven in een ongekend tempo en klimaatverandering zou de schuldige kunnen zijn'.*

Hier is duidelijk sprake van tendentieus en dus misleidend taalgebruik en wel om meerdere redenen. Ten eerste, het is normaal dat de oudste exemplaren van welke soort dan ook sterven. Ten tweede, de toevoeging 'in een ongekend tempo' wordt in het artikel op geen enkele wijze onderbouwd. In feite is het onmogelijk om het tempo waarin de baobab-bomen sterven vast te stellen, omdat er geen inventarisatie van hun populatie is. De enige feitelijk onderbouwing die werd gege-

ven, was dat in een groep van zestig *oudere* baobab-bomen, die wel 2500 jaar oud kunnen worden, acht van de dertien oudste bomen in de afgelopen dertien jaar zijn gestorven. Er is hier dus sprake van een ongeoorloofde generalisatie: van deze 'feitelijke' constatering naar de uiteindelijke bewering dat alle oudste baobab-bomen in Afrika sterven in een ongekend tempo. En in plaats van het sterven van deze bomen toe te schrijven aan hun leeftijd, krijgt zonder enige onderbouwing CO_2 zomaar de schuld.
Moore, die mede-oprichter van Greenpeace was, geeft vele andere voorbeelden: het Great Barrier Reef, de ijsbeer, de *plastic soup*, kernenergie, bosbranden, verzuring van de oceanen en massale walrussterfte. In al deze voorbeelden is overduidelijk sprake van tendentieus en misleidend taalgebruik, ongeoorloofde generalisaties en gratuite beweringen die niet worden onderbouwd en praktisch niet te verifiëren zijn. Een prachtig voorbeeld hiervan is de volgende uitspraak:

> *Een miljoen soorten worden door klimaatverandering met uitsterven bedreigd.*

Welke soorten precies dan? Hoezo door klimaatverandering? Klimaatverandering is overigens van alle tijden! Waar is de onderbouwing van zo'n vrijblijvende bewering? Maar ja, mensen zijn nu eenmaal bevattelijk voor angst. En het ene doemscenario versterkt gemakkelijk het andere. Mainstream-media vallen zo in het zwaard van hun eigen, steeds maar herhaalde framing dat er een klimaatcrisis is.
Zo ging dat ook met de coronamaatregelen: dagelijks werd het aantal positieve testuitslagen gemeld, maar er werd niet bij gezegd hoeveel testen er waren uitgevoerd. En zo kon men hijgend roepen dat deze week het aantal positieve testuitslagen verdubbeld was ten opzichte van de vorige week, zonder erbij te zeggen dat men deze week vijfmaal zoveel testen had uitgevoerd als in de vorige week. Dus het *percentage* positieve testuitslagen kan omlaag gaan, zelfs sterk omlaag, terwijl het absolute aantal positieve uitslagen omhoog gaat.
Ook werd in coronatijd veelvuldig het argument gehanteerd dat de IC-afdelingen van de ziekenhuizen overbelast waren. Maar er werd niet bij gezegd dat het aantal IC-units in de afgelopen tien jaar gehalveerd is. Men spreekt (wellicht) de waarheid, maar er is weer sprake van misleiding, omdat relevante informatie, die politiek niet past, wordt achtergehouden.
Overigens volgt corona statistisch hetzelfde patroon als eerdere griepvirussen. Video's van statistici, die dit aantoonden aan de hand van grafieken, werden van de sociale media verwijderd.

Ongeoorloofde generalisaties

Beschouw de volgende discussie tussen drie vrienden, Jan, Piet en Kees.

> Jan: *'Ambtenaren zijn lui'*.
> Piet: *'Je hebt gelijk, alle ambtenaren die ik heb meegemaakt zijn lui'*.
> Kees: *'Ja, alle ambtenaren die ik heb meegemaakt zijn lui, maar ik moet erbij zeggen dat het er maar twee waren'*.

Merk op dat Jan suggereert dat *alle* ambtenaren lui zijn, maar een dergelijke bewering is relatief eenvoudig te weerleggen. Vandaar dat Jan het heeft over ambtenaren in plaats van over alle ambtenaren. Jan maakt zich zo schuldig aan een ongeoorloofde generalisatie. Alleen Kees geeft nauwkeurige informatie. En in veel gevallen zouden Jan en Piet hetzelfde als Kees behoren te zeggen, indien ze een getrouwe weergave van de werkelijkheid zouden willen geven.
Terug naar de voorbeelden die Moore noemt. In alle gevallen is sprake van tendentieus taalgebruik en van ongeoorloofde generalisaties. Zo geeft Moore het voorbeeld van de ijsbeer die met uitsterven zou worden bedreigd. Wat was de feitelijke onderbouwing? Men neemt een uitgehon-

gerde ijsbeer waar, die het waarschijnlijk niet lang meer zal maken, en de conclusie is getrokken. Maar net als alle andere levende wezens, gaan ook ijsberen vroeg of laat dood. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat de ijsberenpopulatie juist floreert, maar dat zult u niet in de mainstream-media vinden, want *'slecht nieuws verkoopt'* (citaat van een CNN-directeur), maar goed nieuws verkoopt niet of nauwelijks.
Over ongeoorloofde generalisaties gesproken: één warme dinsdag, 19 juli 2022, met temperaturen rond 39 graden, werd door diezelfde media aangegrepen als bewijs dat we nu echt met een klimaatprobleem van doen hebben.

Het misbruiken van autoriteit

Hiervan is veelvuldig sprake. Zo heb ik als gemeenteraadslid meegemaakt dat door de burgemeester en de wethouder voor cultuur beweerd werd dat een landelijk bekend mediabedrijf opnames zou gaan maken in het te vestigen MIDI Theater in de stad. De verbouwing van de voormalige MIDI bioscoop tot theater lag onder vuur vanwege de almaar stijgende kosten en ook door twijfel over het nut, aangezien de stad reeds over een theater en concertzaal beschikte. Herhaald verzoek van een raadslid, tevens fractieleider, om het contract in te zien werd geweigerd omdat dit het bedrijfsgeheim van het mediabedrijf zou schenden. Na uitvoerig onderzoek door de gemeenteraad bleek echter van een contract geen sprake, er was zelfs geen contact met dit mediabedrijf, laat staan een contract!
Toen Kant's *Kritik der reinen Vernunft* verscheen, verklaarden veel toenmalige hoogleraren dat dit werk onbegrijpelijk was, in de veronderstelling – of met een bewust oogmerk – dat daarmee het vonnis geveld was. Einstein is aanvankelijk op soortgelijke wijze behandeld; er verscheen zelfs een ronkend boek van geleerde professoren: *Hunderd Autoren gegen Einstein*. Het is argumentatie gebaseerd op status gebleken. Einstein, zo zei hij, had met één kloek tegenargument genoegen genomen.
Eén van mijn promovendi beklaagde zich bij de Landelijke Commissie voor Wetenschappelijk Integriteit over de uitlatingen van een hoogleraar die niet alleen onjuist waren, maar ook kwetsend. De hoogleraar antwoordde aan de commissie: '*Ik ben de hoofdredacteur van een toonaangevend wetenschappelijk tijdschrift. U doet er dus verstandig aan mijn mening serieus te nemen.*'

Helaas is misbruik van autoriteit aan de orde van de dag. Quasi-wetenschappers, die hun oren laten hangen naar hun financiers, vertellen wat die financiers graag willen horen en geven daar dan een wetenschappelijk tintje aan. Dit bleek onder andere door de uitreiking van een eredoctoraat aan Frans Timmermans door de TU Delft.
Ministers en overheidsinstanties, zoals het CBS, het RIVM en het KNMI, doen daar ijverig aan mee. Ze eten allemaal uit dezelfde overheidsruif en wil je carrière in zo'n instituut maken, dan moet je meebuigen met de wind die er waait. Uit Wob-stukken (verkregen via de Wet Openbaarheid Bestuur) is inmiddels volstrekt duidelijk dat het RIVM en het OMT zich niet zozeer baseren op wetenschappelijke bevindingen, maar op wat het ministerie of de overheid hen dicteert. En zoals is aangetoond door Dijkstra e.a. [1] heeft het KNMI temperatuurmetingen uit het verleden naar beneden bijgesteld om maar te kunnen beweren dat we nu meer hittegolven hebben dan in de jaren 1900-1950.

Manipulatie van gegevens

Zelfs overheidsinstellingen maken zich schuldig aan het manipuleren van gegevens om het overheidsbeleid te ondersteunen. Zo laten de gegevens zien dat in de zomer van 2021 het aantal ziekenhuisopnames voor corona gestaag daalde, terwijl vanaf begin juli 2021 het aantal zogenaamde besmettingen sterk toenam, hetgeen weer tot paniek moest leiden. Maar wat was er aan de hand? Welnu, heel eenvoudig: vanaf begin juli lieten veel jongeren zich testen om toegang te kunnen krijgen tot evenementen, met als gevolg dat het aantal positieve – en dus ook het aantal vals positieve – uitslagen enorm steeg. Meer testen impliceert meer (ook vals-) positieve uitslagen, die men dan ten onrechte besmettingen noemt. Wederom werd hier door de overheidsinstellingen relevante informatie achtergehouden, waardoor de burgers op het verkeerde been werden gezet! Maurice de Hond geeft op zijn website verschillende andere voorbeelden van datamanipulatie door het RIVM.
Ook is inmiddels duidelijk dat veel ziekenhuizen en medici hun oren hebben laten hangen naar het grote geld: door extra en hoge vergoedingen voor corona-patiënten uit te keren, werd iedere patiënt, zelfs al was dat ten gevolge van een verkeersongeluk, aan een PCR-test onderworpen en door het aantal cycli in die test maar hoog genoeg op te voeren verkreeg men al gauw een – wellicht valselijk – positief testresultaat en dus extra geld. Ook behandelingen met Remdesivir leverden extra geld op.
Het is heel begrijpelijk dat veel mensen niet kunnen geloven dat hun overheid met de bijbehorende instituties, (quasi-)wetenschappers en (quasi-)medici zulke kolossale leugens verkopen. Maar dat is juist het listige van dergelijke leugens: de burger vertrouwt nu eenmaal op het gezag, de autoriteit van deze instituties en personen. Dat brengt ons bij de volgende klasse van drogredenen.

Dat geloof ik niet, dus het is niet waar

De essentie van deze drogredenering is: wat ik niet geloof, kan niet waar zijn! De geschiedenis kent vele voorbeelden:

In 1859: *Naar olie boren? Man (Edwin Drake), je bent gek.*
Thomas Edison in 1889: *Spelen met wisselstroom is gewoon tijdsverspilling.*
Lord Kelvin in 1895: *Vliegmachines zwaarder dan lucht zijn onmogelijk.*
Marechal Foch in 1911: *Vliegtuigen zijn leuk speelgoed, maar van geen militaire waarde.*

Veel mensen kunnen niet geloven dat de overheid, (quasi-)wetenschappers en (quasi-)medici hen bedriegen, en concluderen dan ten onrechte dat dit dan ook niet waar kan zijn. In concreto: ik kan niet geloven dat Ursula von der Leyen en Frans Timmermans van de EU ons voor de gek houden, dus dan is dat ook niet het geval.
Timmermans baseert zich niet op klimaatfeiten, maar op door de mens bedachte klimaatmodellen, waarvan de voorspellingen steevast niet kloppen met de waarnemingen! Zo is de temperatuurstijging sinds 2004 veel geringer dan voorspeld door de modellen. Dat betekent dat de modellen niet deugen! Bovendien is het simplistisch om te veronderstellen dat CO_2 de enige, respectievelijk de belangrijkste, oorzaak is van de opwarming. De invloed van zonneactiviteit zou wel eens veel groter kunnen zijn. Maar ja, zomaar toegeven dat je modellen niet kloppen botst met je eerzucht, aanzien en politieke positie en maakt dat je zwakker komt te staan in plaats van sterker. Derhalve wordt kritiek op de klimaatmodellen veelal beantwoord met hoon, maar niet met argumenten.
Er zijn berekeningen die concluderen dat windmolens en zonneparken slechts enkele procenten van de totale energiebehoefte kunnen dekken. Bovendien leveren ze veelal een sterk wisselende hoeveelheid stroom en soms helemaal niets: geen wind en geen zon, waardoor traditionele methoden van energieopwekking volledig stand-by dienen te blijven. Ook de negatieve effecten van wind en zonne-energie voor de vis- en vogelstand worden stelselmatig doodgezwegen.
Wetenschappers die vraagtekens plaatsen bij algemeen geaccepteerde modellen worden vaak weggezet als incompetent en belachelijk gemaakt. Want zoals Leo Tolstoi [7] in 1898 al opmerkte, is het de meeste mensen hun eer te na om toe te geven dat ze het bij het verkeerde eind hebben: *'I know that the majority, not only of those that are considered intelligent people, but even of the really very intelligent people – that are able to understand the most difficult scientific, mathematical, philosophical, problems – only very rarely can comprehend even the most simple and evident truth, if it is such that as a result thereof they would have to admit that their own [opinion] ... might be false'*.

Misleidend en tendentieus taalgebruik

Rondom corona, het is al eerder opgemerkt, was en is misleidend taalgebruik aan de orde van de dag. Positieve PCR-testuitslagen worden ten onrechte besmettingen genoemd. Alle ingewijden weten dat een positieve testuitslag bij lange na niet hoeft te betekenen dat men met corona besmet is, noch dat men besmettelijk is. Desondanks blijft men consequent over besmettingen spreken.
Het aantal cycli in een PCR-test is standaard 24, maar men heeft dat stilzwijgend opgevoerd naar 35 à 40. Zo leiden resten van een dood virus tot een positieve test, resulterend in meer positieve testuitslagen.
Men spreekt over een coronavaccin, echter er is geen sprake van een (traditioneel) vaccin, maar van een nieuwe, experimentele gentherapie.
Hoewel deze nieuwe gentherapie zich nog in de experimentele fase bevindt en de testfase nog lang niet achter de rug is, vertelden sommige wetenschappers en politici ons in 2020 al dat ze volkomen veilig waren en dat we na een injectie geen corona zouden krijgen. Dit zijn beweringen die je niet kunt en mag doen zolang de therapie nog in de testfase verkeert, reden voor mij om deze lieden vanaf het begin te wantrouwen!
In een publicatie van 5 juli 2022 van het RIVM wordt voor 50- en 60-jarigen, dertig of meer weken na de basisvaccinatie, een Vaccin-Effectiviteit (V.E.) m.b.t. ziekenhuisopname genoemd van −68%, en een V.E. m.b.t. IC-opname van −41%. Dit gegeven werd door de mainstream-media weer volledig genegeerd.
Inmiddels is aannemelijk dat de injecties schadelijke bijwerkingen hebben, waaronder doden; voor de VS zie VAERS, voor de EU zie Eudravigilence, voor Nederland zie het Lareb. Maar de overheidsinstanties, zoals het RIVM en het OMT, en de mainstream-media doen alsof hun neus bloedt en gaan gewoon door met het opdringen van de injecties, terwijl men daar op grond van de gegevens al lang mee had moeten stoppen. Voor mij betekent dit dat de vaccinatiecampagnes weinig of niets te maken hebben met de volksgezondheid.

Een heel gemene en veel gebruikte bewering, was dat mensen zonder verschijnselen toch anderen konden besmetten. Een verzonnen bewering die geen enkele onderbouwing had. De bedoeling was duidelijk om mensen moreel te verplichten de injectie te nemen: je doet het voor een ander! Als men zich van dergelijke leugens gaat bedienen, dan gaan er bij mij alarmbellen af! Ook het feit dat artsen verboden werd patiënten met Ivermectine of Hydroxychloroquine en zink te behandelen terwijl deze – alsook vele buitenlandse – artsen daar positieve resultaten mee hadden behaald, zou bij iedereen alarmbellen moeten doen rinkelen!
Als het echt om de volksgezondheid gaat, adviseer de mensen dan meer groenten en fruit te eten en verlaag de BTW op deze producten en geef ze vitamine D en zink in plaats van een zogenaamde testkit die alleen maar bedoeld is om de schrik erin te houden.

Dooddoeners

Er wordt veelvuldig gebruikgemaakt van dooddoeners, die als kenmerk hebben dat ze de discussie letterlijk doodslaan. Een recentelijk vaak door mij gehoorde, is deze: '*Dat is jouw mening, maar ik heb een andere mening.*' En daarmee houdt de discussie dan op. Het gaat echter niet om meningen, maar over de feiten waarop die meningen gebaseerd zijn. Maar na zo'n opmerking komt men daar niet meer aan toe.
Andere voorbeelden zijn: dus jij bent een klimaatontkenner; jij bent een complotdenker; ik wist wel dat je *dat* zou zeggen; of: daar heb je hem weer! Met dit soort opmerkingen voorkomt men dat men op de argumenten moet ingaan. Overigens heb ik in vergaderingen vaak gemerkt dat als je een sterk argument tegen een voorstel hebt, dat men dan in reactie daarop dat argument meestal onaangeroerd laat en er omheen praat. Maar dat is juist een teken dat je een sterk punt hebt, dat je niet los moet laten, juist omdat de tegenstander het probeert te vermijden.
Urgenda stelt op de eigen website:

> *'97% Van de wetenschappers is het erover eens dat de huidige klimaatverandering door de mens veroorzaakt wordt.'*

Jij bent een complotdenker; ik wist wel dat je dat zou zeggen

Iemand heeft dat ooit heel handig uit zijn duim gezogen, zonder serieuze verificatie, maar het wordt veelvuldig gebruikt; discussie gesloten. Echter, Clintel's World Climate Declaration stelt dat er geen klimaatnoodsituatie is en is ondertekend door meer dan 1500 internationale wetenschappers en geleerden.
Bovendien, tot 1500 was 99,99% van de wetenschappers het erover eens dat de zon om de aarde draait, maar toch had Copernicus gelijk!
Van grote wijsheid lijkt de volgende dooddoener te getuigen: de waarheid zal wel ergens in het midden liggen. Maar als de een zegt dat 2 + 2 = 4 en een ander beweert dat 2 + 2 = 6, dan lijkt het me niet van grote wijsheid getuigen om te concluderen dat 2 + 2 = 5. En '*uitzonderingen bevestigen de regel*' is ook een dooddoener, bedoeld om de discussie zonder argumentatie te beëindigen. Maar een uitzondering laat juist zien dat de regel niet altijd opgaat!

Argumentum ad Populum

Van een argumentum ad populum, ofwel van groepsdenken, is sprake als men een bewering als waar aanneemt omdat sprake is van een op het eerste gezicht universeel geaccepteerd oordeel. Het idee is dat als een meerderheid in iets gelooft, dat het dan ook wel waar moet zijn. Frans Timmermans beweerde dat wanneer de ene stapel wetenschappelijke rapporten over klimaatverandering groter is dan de andere, aan die grotere stapel meer gewicht moet worden toegekend. Maar iedereen geloofde indertijd dat de aarde plat was, respectievelijk dat de zon om de aarde draaide!
Actuele voorbeelden zijn: het hele coronagebeuren, waarbij van een stevige griep een pandemie werd – en nog steeds wordt – gemaakt, die zijn weerga niet kent. En het hele klimaatgebeuren, waarvoor kolen, gas en olie vervangen zouden moeten worden door windmolens en zonnepanelen. De vraag of dit praktisch te realiseren is wordt zorgvuldig gemeden, en men heeft daar waarschijnlijk ook alle redenen toe. Een meer recent voorbeeld is de hele stikstofdiscussie.
De tijd lijkt niet veranderd. Uiterst competente hoogleraren en andere deskundigen, die kritisch zijn op het klimaatbeleid en wijzen op de draconische gevolgen van de energietransitie, worden uit de mainstream-media geweerd en door de sociale media gecensureerd, waaruit ik concludeer dat we te maken hebben met kwade krachten die hun plannen ten koste van alles willen realiseren. De censuur wordt dus gebruikt als instrument om groepsdenken te bevorderen.
Schopenhauer: *'Er is geen mening, hoe absurd ook, die mensen niet zullen omarmen zodra ze overtuigd zijn dat die algemeen geaccepteerd is. ... Ze zijn als schapen die hun leider volgen waarheen hij ze ook leidt. Ze zouden eerder sterven dan denken! Wanneer een mening dit stadium van universele acceptatie bereikt, dan wordt adhesie een plicht. ... Er zijn weinig mensen die zelfstandig kunnen denken, maar iedereen wil een mening hebben en wat dan resteert is slechts die van anderen over te nemen in plaats van zijn eigen mening te vormen'*.
Ook in zijn recente boek *Geloof niet alles* wijst Jules de Waart [8] op de nadruk die de huidige zogenaamde klimaatwetenschap legt op 'consensus' in plaats van op debat met andersdenkenden. 'Ze geloven het omdat het IPCC het zegt'. Maar het IPCC heeft een politieke, en geen wetenschappelijke agenda.
Vaak hetzelfde herhalen was een veel gebruikte tactiek van Goebbels en Hitler. Tegenwoordig gebeurt dat met de berichtgeving over klimaat en corona. Veel van onze ideeën en overtuigingen zijn uiteindelijk het resultaat van overreding door reclame en propaganda. De media worden gevoed door een handjevol persbureaus, door lokale en nationale overheden en journalisten hebben meestal geen tijd, of missen de expertise, voor zelfstandig onderzoek. Sterker nog, op het terrein van het klimaat volgt de NOS de richtlijnen voor journalisten van het klimaat-establishment, die voorschrijven: 'Regardless, journalists should be confident of attributing any extreme heat to human induced climate change.'

Veel van onze ideeën en overtuigingen zijn uiteindelijk het resultaat van overreding door reclame en propaganda

Het gevolg van dit alles is dat uiteindelijk iedereen als een papegaai napraat wat men elders gehoord heeft. De mainstream-media helpen daar gretig aan mee, geleid als ze worden door enkele grote conglomeraten.

De of … of … valkuil

In discussies worden mensen vaak voor een dilemma geplaatst dat er feitelijk niet is: er worden twee extreme alternatieven aangeboden, terwijl er in feite een heel scala aan mogelijkheden is. Enkele voorbeelden: ben je nu mijn vriend of mijn vijand? Je bent of ziek of gezond! Je bent of op tijd of te laat!
Een recent voorbeeld, waarbij onze regering erin slaagde veel burgers in deze valkuil te doen lopen: 'er is geen andere keuze dan vaccinatie'. Echter, er zijn talloze alternatieven: HCQ + zink en Ivermectine zijn bestaande, goedkope medicijnen die bij inzet door huisartsen in een vroeg stadium van corona werkzaam zijn gebleken. Huisarts Rob Elens paste dit middel met succes toe, maar kreeg de inspectie op zijn dak. Waarom brengt men de IC-capaciteit niet terug naar het oude niveau van 2010? Waarom worden gesloten ziekenhuizen (goed voor 7000 bedden) niet heropend? Waarom volgt men geen tweesporenbeleid: medicatie (door huisartsen, bijvoorbeeld HCQ + zink) en/of vaccinatie? Waarom wil men gezonde mensen volspuiten met *experimentele* medicijnen? Gezonde mensen beschikken over een goed werkend immuunsysteem, zie de bijdragen van prof. Pierre Capel. Goede voeding versterkt dat immuunsysteem! Waarom wordt het gebruik van vitamine D niet bevorderd en de BTW op groenten en fruit niet afgeschaft?
Ook in de stikstofdiscussie is het uiteindelijke non-argument van de verantwoordelijke minister: 'Er is geen andere keuze'.

Daarna (of tegelijk), dus daardoor

Een oorzaak gaat altijd vooraf aan zijn gevolg, maar niet alles wat voorafgaat aan een stand van zaken is een oorzaak. Enkele voorbeelden van deze drogredenering:

Na het nemen van paracetamol verdween de hoofdpijn; *dus* de hoofdpijn verdween dankzij de paracetamol.
Na het kraaien van de haan komt de zon op; *dus* de zon komt op omdat de haan heeft gekraaid.
Ze was het alleen zijn beu en schreef zich in voor onze datingsite; nu is ze gelukkig getrouwd (maar niet via de dating-site).
Recent is het aantal zeerovers (CO_2) alsook de temperatuur toegenomen; dus de temperatuurstijging is het gevolg van meer zeerovers (CO_2).

Onze vorige minister van VWS maakte het wel heel bont: '*klachten zijn* **na** *de vaccinatie,* **dus** *niet door de vaccinatie*'. Je kind zal maar bij zo'n onderwijzer in de klas zitten.

Termen met een vage betekenis

Veel uitdrukkingen hebben een vage betekenis: woorden als democratie, socialisme, kapitalisme, liberalisme, duurzaamheid, intelligentie. Deze termen kunnen voor verschillende mensen dan ook een verschillende betekenis hebben. Met als gevolg dat deze mensen langs elkaar heen praten, met een Babylonische spraakverwarring als resultaat.
Zo identificeerde een Tilburgse wethouder het woord democratie met '*meeste stemmen gelden*'. En een raadslid van GL nodigde mij uit een uurtje bij haar langs te komen om mij eens haarfijn uit te leggen wat duurzaamheid betekent. Zij wist het kennelijk wel, maar ik (nog steeds) niet.
Je vraagt je af waarom men zich vaak de vaagheid van de gebruikte termen niet realiseert? Ik vrees dat inderdaad het antwoord is: luiheid van denken!
Frederik van Eeden schreef al in 1939: '*De taal die door mensen gebruikt wordt als een middel van verstandhouding is vol onzuivere elementen die de maatschappij vergiftigen, net zoals besmet water de bevolking van een hele stad vergiftigt. Daarom is het belangrijk onmiddellijk duidelijk te maken dat de watervoorraad en de bronnen waaruit de stad zijn drinkwater betrekt door bacteriën besmet zijn en is het urgent om eerst deze bronnen te zuiveren.*' Samen met Mannoury en anderen vormde hij de Signifische Kring die beoogde de mensen te attenderen op het belang van een zorgvuldig en precies taalgebruik, om daardoor vele misverstanden en ongelukken te voorkomen.

Iemand in een extreme hoek duwen

Er zijn minstens drie manieren om iemand in een extreme hoek te duwen.

- Door hem fel emotioneel te bestrijden, met als gevolg dat de man of vrouw in kwestie geïrriteerd raakt en te veel gaat zeggen, waar hij of zij vervolgens op wordt afgerekend.
- Door de spreker meer in de mond te leggen dan wat hij zegt. Bijvoorbeeld, een politicus beargumenteert restricties op immigratie en krijgt te horen: dus je wilt alle buitenlanders het land uitzetten.
- Door oneigenlijke consequenties te trekken. Voorbeeld: in een discussieronde na een voordracht van een politicus, houdt een transportondernemer een pleidooi voor meer wegen vanwege de vele files. Waarop de spreker antwoordt dat we toch niet het hele land vol asfalt kunnen leggen.

In al deze gevallen wordt de positie van de spreker onjuist weergegeven, waardoor het voor de opponent makkelijker wordt om de spreker te verslaan. Maar in feite weerlegt zo'n opponent niet de eigenlijke bewering van de spreker, maar creëert hij een andere, veelal sterkere, bewering die makkelijk(er) weerlegd kan worden. Dit is analoog aan de manier waarop een bokser makkelijker een stropop neerslaat dan zijn echte tegenstander, reden waarom men ook wel van een stropopargument spreekt.

Meten met twee maten

Hiermee bedoelen we het gebruiken van een argument in de ene context, maar niet in de andere. Met andere woorden, alleen wanneer het argument de spreker welgevallig is. Voorbeeld: EU-politici veroordelen graag de expansie van Rusland in de Krim, maar hebben geen enkele moeite met het inlijven van vele voormalige Sovjetrepublieken door diezelfde EU. Overigens hebben de inwoners van de Krim zelf na een referendum in overgrote meerderheid aangegeven bij Rusland te willen horen, waar ze overigens tot voor vrij recent ook steeds toe behoord hebben.
Recentelijk liet onze minister-president weten dat de boeren zeker mochten demonstreren, maar dat ze zich wel aan de wet moesten houden. Dat klinkt nogal potsierlijk voor iemand die het grondrecht van burgers om te demonstreren aan zijn laars lapt en die zelfs burgers het recht ontzegt om een eerlijke boterham te verdienen. Over meten met twee maten gesproken!
In de context van de energietransitie wordt ook graag het volgende argument gebruikt: de productie van windmolens en zonnepanelen verschaft aan vele mensen werk. Men vergeet gemakshalve dat dit argument weinig overtuigend is, immers het bombarderen van steden levert ook aan vele mensen werk.

Op de man spelen

Als men weinig of geen argumenten heeft in te brengen tegen zijn tegenstander, valt men vaak de tegenstander zelf aan en probeert hem in diskrediet te brengen. Zoals Van Hoesel [3] opmerkt, is er een analogie tussen voetbal en argumenteren: '*Men ziet veel schijnbewegingen, de gemoederen zijn vaak verhit, het doel wordt vaak gepasseerd, men doet weinig met zijn hoofd en samenwerking is vaak ver te zoeken.*'

Een bekend voorbeeld van op de man spelen is het vormen van een cordon sanitaire, waardoor grote groepen van kiezers stelselmatig buitenspel worden gezet, veelal door partijen die het woord democratie in hun naam hebben staan. Zoals eerder al opgemerkt wordt ook in de huidige corona- en klimaatdiscussies enorm veel op de man gespeeld.
Een voorbeeld uit mijn eigen praktijk: een proefschrift dat een fysische theorie bevatte, geformuleerd in een logisch mathematisch formalisme, was unaniem goedgekeurd door de promotiecommissie van de TU Eindhoven. Toen de decaan erachter kwam dat die theorie inconsistent was met de algemene relativiteitstheorie, stuurde hij het manuscript naar een vroegere klasgenoot – die een Nobelprijs voor fysica had gekregen – met het verzoek om er eens naar te kijken. Binnen enkele uren was zijn antwoord er: '*De auteur van dit proefschrift is een charlatan. Het zou een schande zijn voor de universiteit om de kandidaat het proefschrift te laten verdedigen.*' De decaan annuleerde zonder enig overleg met wie dan ook, terstond de promotie. Dat de Nobelprijswinnaar en de decaan alleen maar op de man hadden gespeeld, werd duidelijk toen de promotie later in Brussel plaatsvond en twee publicaties opleverde in toonaangevende tijdschriften voor logica, respectievelijk fysica. De Nobelprijswinnaar had zich tijd en moeite gespaard om het proefschrift serieus te lezen.
De mainstream-media hadden alle aandacht voor het annuleren van de promotie, immers sensatie, maar geen enkele aandacht voor het alsnog plaatsvinden van de promotie in Brussel en voor de publicaties in toonaangevende tijdschriften.

Bronnenlijst

[1] Dijkstra, Frans, Rob de Vos, Jan Ruis, Marcel Crok, Reassessment of the homogenization of daily maximum temperatures in the Netherlands since 1901. *Theoretical and Applied Climatology* 147:1185-1194, 2021.
[2] Eemeren, F.H. van, R. Grootendorst, *Dat heeft u mij niet horen zeggen: drogredenen van A tot Z*. Rozenberg uitgevers, Amsterdam, 1992, 2002.
[3] Hoesel, A.F.G. van, *Zindelijk Denken; Foutieve Denkwijzen en Oneerlijke Discussiemethoden*. Nelissen, Baarn, 1955, 1983.
[4] Moore, Patrick. *Onzichtbare Neprampen en Verzonnen Onheil*. Succesboeken.nl, 2022.
[5] Schopenhauer, A., *The Art of Always Being Right*. London, 2005.
[6] Swart, Harrie de, *Philosophical and Mathematical Logic*. Springer, 2018.
[7] Tolstoi, Leon, *What is Art?*. Philadelphia, H. Altemus, 1898.
[8] Waart, Jules de, *Geloof niet alles; klimaatverandering in de spiegels van wetenschap en politiek*, 2022.

www.clintel.nl